

Eduskunnan hallintovaliokunnalle
HaV@eduskunta.fi
Asia: HE 17/2026 vp

**KIRJALLINEN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE RAJAT
YLITTÄVÄÄ SÄHKÖISTÄ TUNNISTAMISTA, LUOTTAMUSPALVELUITA JA
EUROOPPALAISTA DIGITAALISTA IDENTITEETTIÄ KOSKEVAA EU:N ASETUSTA
TÄYDENTÄVÄKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI**

Kuluttajaliitto ry (jälj. Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta antaa eduskunnan hallintovaliokunnalle kirjallinen lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Kuluttajaliitto suhtautuu myönteisesti esityksen keskeisiin tavoitteisiin. Digitaalinen identiteettilompakko voi vähentää sähköisen tunnistautumisen riippuvuutta pankkitunnuksista ja matkaviestinliittymistä, mikä voi parantaa kuluttajien yhdenvertaisia mahdollisuuksia käyttää sähköisiä palveluita. Kuluttajaliitto katsoo, että lompakkoon perustuva tietojen itsehallittavuus on tietosuojan ja yksityisyyden kannalta merkittävä parannus nykyisiin tunnistusvälineisiin verrattuna. Kuluttajaliitto pitää myönteisenä myös sitä, että lompakon käyttöönotto on eIDAS-asetuksen mukaisesti käyttäjille maksutonta ja kannattaa esityksen linjausta toteuttaa digitaalinen henkilöllisyystodistus osana lompakkoa erillisen sovelluksen sijaan. Myös maksuton sähköinen allekirjoitusmahdollisuus on kuluttajien kannalta tervetullut uudistus.

Haavoittuvassa asemassa olevat kuluttajat on tunnistettava laajemmin

Kuluttajaliitto katsoo, että digitalisaation on palveltava kaikkia kuluttajia eikä se saa heikentää heikoimmassa asemassa olevien oikeuksia tai asiointimahdollisuuksia. Uudistuksen keskiössä on oltava kuluttajan aito valinnanvapaus ja palveluiden tosiasiallinen saavutettavuus. Siksi Kuluttajaliitto pitää myönteisenä, että esityksessä on säilytetty fyysisiin asiakirjoihin perustuva tunnistautuminen digitaalisen tunnistautumisen rinnalla. Tämä on erityisen tärkeää niiden henkilöiden kannalta, joilla ei ole pääsyä digitaalisiin palveluihin tai joille niiden käyttö on vaikeaa. **Samalla on kuitenkin varmistettava, etteivät uudistukset johda välillisesti esimerkiksi fyysisten asiointipisteiden karsimiseen tai palveluiden saavutettavuuden heikkenemiseen.** Valinnanvapaus on aitoa vain, jos fyysinen asiointi säilyy helposti saavutettavana ja palvelut ovat kaikkien käytettävissä digitaalisista taidoista riippumatta. Digitaalinen lompakko ei saa muodostua edellytykseksi palveluiden käyttämiselle.

Lisäksi Kuluttajaliitto korostaa, että vammaisten henkilöiden lisäksi muut haavoittuvassa asemassa olevat kuluttajaryhmät sekä riski digitaaliseen syrjäytymiseen olisi tunnistettava ja otettava huomioon toimeenpanossa. Kuluttajaryhmiä, jotka ovat vaarassa jäädä uuden järjestelmän ulkopuolelle, ovat esimerkiksi ikääntyneet, ulkomaalaistaustaiset ja pienituloiset henkilöt. Kuluttajaliitto esittää, että digituen järjestämiseen on osoitettava riittävät resurssit.

Palvelukentän laajentumista on seurattava kuluttajan näkökulmasta

Kuluttajaliitto pitää sinänsä myönteisenä, että esitys mahdollistaa myös yksityisten toimijoiden osallistumisen lompakkopalveluiden tarjoamiseen, jolloin kuluttajilla on vaihtoehtoja tunnistautumiseen. **Palvelukentän mahdollisesti laajentuessa on kuitenkin tärkeää seurata, millaisia vaikutuksia päällekkäisillä tunnistusvälineillä on kuluttajille käytön sujuvuuden ja kustannusten kannalta.** Kuluttajaliitto huomauttaa, että peruspalvelujen tulee pysyä jatkossakin kaikille saavutettavina ilman päällekkäisiä kustannuksia tai yhteensopivuusongelmia.

Palveluiden ja neuvonnan on oltava käytännössä saatavilla myös ruotsiksi

Kuluttajaliitto pitää tärkeänä, että digitaalinen identiteettilompakko on saatavilla kaikilla kansalliskielillä. Esityksen mukaan Digi- ja väestötietovirasto soveltaisi kielilain vaatimuksia lompakon tarjoamisessa ja lompakko tarjottaisiin siten myös ruotsin kielellä. **Kuluttajaliitto korostaa, että kielellinen saavutettavuus ja mahdollisuus asioida ruotsiksi on varmistettava myös käytännössä kaikissa lompakon toiminnallisuuksissa sekä siihen liittyvässä neuvonnassa ja asiakasviestinnässä.**

Helsingissä 20.5.2026

Kuluttajaliitto ry
Viivi Kuosa, juristi, OTM